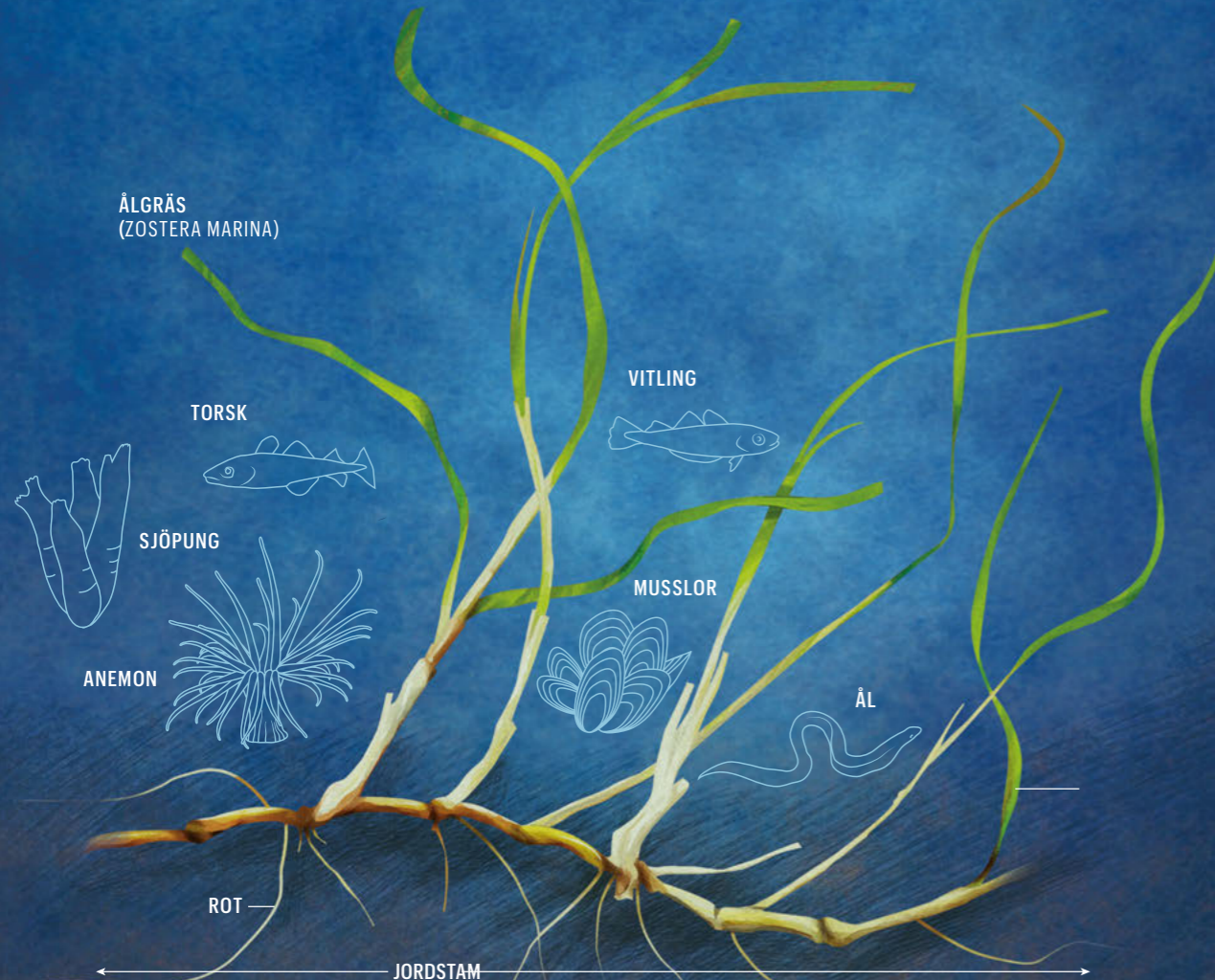

Ålgräset – en genialisk ekosystemsingenjör

➔ Ålgräsängarna kan kallas havets regnskogar. De renar vattnet, lagrar mängder av kol och bygger gynnsamma miljöer för liv.
Av Johan Jarnestad & Anna Froster

MYLLRANDE BARNKAMMARE

Fiskar som vitling, torsk och ål tillbringar sin barndom i skydd av ålgräsets ljusgröna djungel. När ålgräset växer på mjukbotten skapar det en tredimensionell struktur i stället för bara flack botten. Det ger livsmiljöer för många växter och djur – ofta är artrikedomen tio gånger högre än på obebodna sand- och lerbottnar.

ÅLGRÄSET MINSKAR ÖVERGÖDNING OCH FÖRBÄTTRAR SIN EGEN MILJÖ

- 1 Strömmar och vågor för med sig partiklar, bland annat kväveföreningar som skapar grumlighet och övergödning.
- 2 Rörelserna i vattnet dämpas av ålgräsängarna. Näringspartiklarna faller mot botten och fångas upp av ålgräset. En del av partiklarna begravs i sedimenten och läggs på långtidsförvaring.
- 3 Vattnet blir klarare och mer soljus kan tränga ned till ålgräset.
- 4 Ålgräsets jordstammar och rötter fungerar som ett lock som hindrar botten från att virvlas upp av strömmar och vågor.

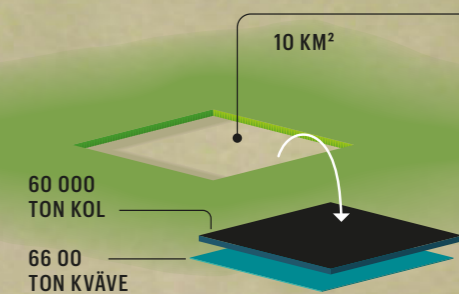
VÄXER PÅ GRUNDA BOTTNAR

Ålgräsets beroende av ljus gör att det är begränsat till att växa på ganska grunda bottnar, ner till tio meters djup i opåverkade områden. Numera hittas det dock sällan så långt ner. Längs Bohuskusten breder ängarna oftast ut sig på skyddade ler- och sandbottnar på max fyra till fem meters djup.

FLER BRYGGOR ÄR ETT AV MÅNGA HOT MOT ÅLGRÄSET

Förutom övergödning, utfiskning och andra saker som har försämrat tillvaron för ålgräset, påverkas omkring en tredjedel av dess livsmiljöer negativt av exploatering som bryggor och småbåtshamnar. Den totala längden av alla bryggor, kajer och pirar längs Sveriges kuster har ökat från omkring 150 mil på 1960-talet till 250 mil i dag.

STORA UTSLÄPP NÄR ÅLGRÄSET FÖRSVINNEN

I fjordarna innanför Marstrand i södra Bohuslän har nästan 10 kvadratkilometer ålgräs försvunnit sedan 1980-talet. Det har resulterat i utsläpp på över 60 000 ton kol och 6 600 ton kväve över en tjugofemårsperiod. Detta kväveutsläpp är tre gånger större än den årliga tillförseln av kväve till Skagerrak från alla svenska vattendrag, och skulle kosta samhället cirka 1,3 miljarder kronor att kompensera, till exempel i form av utbyggda reningsverk.

SÅ MYCKET KOSTAR FÖRLUSTEN AV ÅLGRÄS

Med ålgräset försvinner viktiga livsmiljöer för fisk, samtidigt som stora mängder kol och kväve frigörs. De här förlusterna kan mätas i pengar. Havs- och vattenmyndigheten har räknat ut att den samhällsekonomiska förlusten av ålgräs är mellan 3,7 och 21 miljarder kronor, beroende på hur man räknar, bara i Sverige. Den verkliga siffran ligger förmodligen betydligt högre, med hänsyn till nya beräkningar av ålgräsets effektivitet som kol- och kvävelagrare.

3,7–21
MILJARDER
KRONOR